

HYPNOSE- MORDENE

A large, stylized red splatter graphic resembling blood, located in the upper right corner of the page. It consists of several large, irregular red shapes and smaller droplets, with some red lines dripping downwards from the main cluster.

TEKST PH.D. FREDERIK STRAND,
MUSEUMSLEDER VED POLITIMUSEET

FOTO POLITIMUSEET

Danmarkshistoriens mest gådefulde forbrydelse. Sådan blev en række drab, der fandt sted i 1951, beskrevet. De blev også kaldt for hypnosemordene, og drabene vækker stadig debat, for kan man hypnotisere en anden til at begå en forbrydelse? I år er det 50 siden, at den ene af gerningsmændene begik selvmord med cyankalium.

Landmandsbanken på Nørrebrogade hvor røveriet fandt sted den 29. marts 1951.

Det var koldt, og sneen dækkede stadig Nørrebrogade, selvom kalenderen skrev den 29. marts 1951.

I Landmandsbanken på Nørrebrogade 58 var det en stille og rolig formiddag. Klokkeren nærmede sig 10.35, og der var enkelte kunder i banken. Med ét trådte en ung mand ind i banken. Han var iført kedeldragt og havde en slags skibriller på og under armen en mappe. Et par skridt inden for døren trak han en pistol op af lommen og affyrede et skud op i loftet. Derpå kastede han sin mappe hen til bankkassereren ved kassen, og med høj, skinger stemme krævede han at få den fyldt med sedler. Kassereren forholdt sig imidlertid afventende, hvilket fik den unge mand til resolut at rette pistolen mod ham og affyre et skud. Skuddet skulle senere vise sig at være dræbende. Nu vendte den unge mand sig om. Bag ham havde de fleste nået at søge dækning – undtagen nogle kunder og bankbestyreren, der vantro kiggede på bankrøveren. Nærmest uden varsel og som i trance rettede han pistolen mod bestyreren og skød. Skuddet ramte bankbestyreren i hjertet. Han var død på stedet. Den unge mand

stormede ud af banken og kastede sig på en cykel, der stod op ad muren. Flere mennesker havde samlet sig omkring banken ved lyden af skuddene, og de søgte nu at stoppe den flygtende røver. På trods af de sneglatte veje lykkedes det imidlertid manden at lægge afstand til sine forfølgere. Han kørte ned ad Griffenfeldsgade, hvor han stoppede ved nummer 38 og løb ind i bygningen. Få minutter senere var politiet på stedet og anholdt, uden større dramatik, bankrøveren, der sad nærmest fortabt i trappeopgangen.

Den gådefulde bankrøver

Politifolkene undrede sig over bankrøverens opførsel. Han virkede distraet og fraværende, som om han befandt sig et helt andet sted. Da betjentene afhørte ham, blev de endnu mere forundrede; han tilstod nemlig uden tøven dobbeltdrabet, men holdt hårdnakket fast i, at han af sin skytsånd var blevet befalel at udføre bankrøveriet. Det rejste naturligvis mistanke om, at den unge mand var sindssyg, men der var noget over ham, der ikke helt stemte med dette, for på mange områder virkede han nemlig både fornuftig, velargumenterende og fuldt ud rationel, om

end måske lidt overspændt.

Den unge bankrøver, der sad og fablede om skytsånder, var i øvrigt slet ikke ukendt af politiet. Navnet var Palle Hardrup, og han havde frem til februar 1945 været almindeligt medlem af Schalburgkorpset. Siden var han blevet en del af det berømte og berygtede Hipo, der i krigens sidste tid terroriserede København. For denne bistand til den tyske besættelsesmagt modtog Palle Hardrup en fængselsdom på 14 år – allerede i 1949 blev han dog løsladt fra fængslet. Politiet stod altså over for en tidligere Hipomand, men en ganske speciel en af slagsen. Hardrup kom nemlig, noget atypisk, fra det bedre borgerskab. Hans far var tidligere fabriksbestyrer, og dertil interesserede han sig levende for mystik og det okkulte, på trods af at han var udlært som noget så jordnært som værktøjsmager.

En medsammensvoren?

Kunne denne mærkelige mystiker nu have begået bankrøveriet alene? Dette spørgsmål rejste sig hurtigt hos politiet. En mand henvendte sig til politiet to dage efter røveriet. Han hed Bjørn Schouw Nielsen og påstod, at Palle Hardrup havde kørt på hans cykel fra

→

Palle Hardrup. Hans udseende virkede uskyldigt. Stod han virkelig alene bag det brutale røveri i Landmandsbanken?

Landmandsbanken til Griffenfeldsgade. Dette lød jo underligt, og efterforskerne begyndte derfor at gå Schouw Nielsen efter i sømmene. Det viste sig hurtigt, at den forurettede cykelejer havde et mere end godt kendskab til Hardrup – og var mindst lige så særpræget.

Bjørn Schouw Nielsen var en del ældre end Hardrup og kom fra jævne forhold. Han var en vanekriminel, men havde særligt under krigen udviklet sig i en uheldig retning. I december 1943 var han blevet en del af en modstandsgruppe, der kaldte sig "Frie Danske".

I den forbindelse havde han holdt en tysk soldat op, og da denne ikke ville aflevere sit våben, havde han såret soldaten alvorligt. Under dække af at udøve modstandsarbejde havde han dertil, under trussel om at sprænge deres virksomheder i luften, afpresset beskyttelsespenge fra virksomheds-ejere. Endelig havde han kidnappet en kvinde og krævet løsepenge af hendes familie, ligesom han i en længere periode havde holdt en betjent op, idet han, helt uberettiget, mistænkte betjenten for at være stikker. Sideløbende havde Schouw Nielsen været medlem af Frikorps Danmark, hvor han, efter eget udsagn, havde oplevet helt forfærdelige forbrydelser i Polen. Dette hindrede ham dog ikke i senere at blive stikker for tyskerne, da han vendte tilbage til Danmark, hvilket senere skulle komme til at koste ham en fængselsstraf på 12 år. Endelig havde han tilsyneladende også hjulpet jøder over til Sverige, måske dog kun for at opnå en økonomisk gevinst. For at gøre forvirringen komplet var Schouw Nielsen, ligesom

Hardrup, oprigtigt optaget af det okkulte, mystik og hypnose.

To mærkværdige personligheder

Nu skulle det hverken gå værre eller bedre, end at de to mærkværdige personligheder mødte hinanden i fængslet. De fattede hurtigt sympati for hverandre gennem deres lidt særprægede interesser. Hardrup søgte derfor om at blive overført til Schouw Niensens celle, hvilket blev imødekommet. Derpå indledte de forsøg med yoga og hypnose – kunstarter, udi hvilke Schouw var ganske velbevandret. Derudover var begge mænd særdeles politisk interesserede og havde intentioner om at skabe et nyt nationalkommunistisk parti, der skulle virke for verdensfreden – og en arbejdsdag på to timer.

Netop i forhold til hypnosens og det nationalkommunistiske parti satte politiet efterforskningen ind. Hvor meget havde Schou Nielsen påvirket Hardrup med sin hypnose i den trange fæng-

selscelle, og hvad var egentlig intentionerne bag det nye parti, de ønskede at skabe? Det sidste spørgsmål var nemt at afklare; det første uhyre vanskeligt.

Finansiering af damer eller politik?

Palle Hardrup havde meget stærke følelser for det nationalkommunistiske parti. Han havde udset sig selv til fører. Dagen før bankrøveriet havde der været møde i det nationalkommunistiske parti, og Hardrup havde her nævnt, at han, som tidligere Stalin, ville skaffe penge til partiet gennem et bankrøveri.

Hardrup brændte altså for det nye parti, men gjorde Schouw Nielsen nu også det? Mange fra politiet begyndte at tvivle på det og fik mistanke om, at Schouw Nielsen havde benyttet sine evner udi hypnosens kunst til at få den letantændelige Hardrup til at begå forbrydelser under dække af politisk idealisme – hans virkelige intention var imidlertid et profant motiv om at skaffe midler til sit store forbrug af spiritus og

Bjørn Schouw Nielsen.
Bemærk det intense
stirrende blik, netop dette
gjorde et stærkt indtryk på
offentligheden.

damer. I den forbindelse havde politiet faktisk flere beviser, der indikerede Schouws kendskab til røveriet. For det første kørte Hardrup på Schouws cykel, for det andet havde Hardrup opholdt sig i Schouws tantes lejlighed før røveriet, og for det tredje, og måske væsentligst, havde Schouw Nielsen forsynet Hardrup med et magasin til den pistol, han benyttede under røveriet.

Psykiater på herrens mark

Politiet havde altså en mistanke om, at der var ugler i mosen, men hvad med psykiaterne? I første omgang blev Hardrup analyseret af den berygtede Max Schmidt, der efter besættelsen havde stået for udarbejdelsen af de danske kollaboratørers mentalerklæringer. Max Schmidt befandt sig ganske simpelt på herrens mark i forhold til Palle Hardrup; han kunne ikke blive klog på ham. Hardrup talte jo konstant om den infame skytsånd, men samtidig var det, som om han virkede ganske rationel.

Efter længere overvejelser besluttede Schmidt at erklære Hardrup for paranoid skizofren. Samtidig var han dog pinligt bevidst om, at politiet havde en mistanke om, at Hardrup kunne have været udsat for hypnose fra Schouw Niensens side. Dette borede Schmidt da også i, men Hardrup benægtede hårdnakket, at dette skulle have været tilfældet.

Omdebatterede mentalerklæringer

I begyndelsen af 1952 skete der imidlertid noget, der vendte det hele på hovedet. Max Schmidt trak sin tidligere

mentalerklæring tilbage og erklærede, at Hardrup ikke var skizofren, men havde været under påvirkning af hypnose, da han begik bankrøveriet i Landmandsbanken. Denne kovending kom ikke ud af det blå, men skyldtes, at Palle Hardrup nogle måneder forinden havde givet Schmidt sine såkaldte "stilebogsoptegnelser", hvor han havde skrevet, at "skytsånden eller jeg vil hellere sige Bjørn Schouw Nielsen", havde fået ham til at begå røveriet i Landmandsbanken.

Schmidts nye mentalerklæring var en regulær bombe. Sensationen blev ikke mindre af, at Max Schmidt kort efter trådte tilbage som psykiater for Hardrup og blev erstattet af dr. med. Reiter. Reiter var fuldstændigt overbevist om Hardrups uskyld og anså ham for et offer for Schouw Niensens udspekulerede hypnotiske manipulationer.

På baggrund af mange analytiske eksperimenter med Hardrup, herunder hypnose, konkluderede Reiter, at Hardrup vitterligt havde været udsat for hypnose, da han begik bankrøveriet. Reiters tese underbyggedes af, at man på Politigården mente at kunne finde mystiske X'er rundt omkring i den gotiske bygning. Man antog, at Schouw Nielsen havde sat disse X'er for fortsat at påvirke Hardrup. I breve til Hardrup havde han nemlig tidligere undertegnet sig med et sådant X.

Dom – og justitsmord?

Schouw Niensens forsvarer var i sagens natur uenig. Han hævdede, at psykiateren havde hypnotiseret Hardrup til sine tilståelser. Det lykkedes derfor

forsvareren af få retten til at afbryde Reiters analyser af Hardrup. Hertil kom, at forsvarer fremførte en anden psykiater, overlæge Einar Gert-Jørgensen, der hævdede, at Hardrup ikke havde været under hypnose, da han begik røveriet, da noget sådant generelt set var umuligt.

Endelig blev sagen ført til doms i Østre Landsret, og dommen var klar: Bjørn Schou Nielsen havde påvirket Palle Hardrup på forskellig vis, blandt andet med hypnose, sådan at denne forøvede bankrøveriet i Landmandsbanken på Nørrebro samt et bankrøveri i Hvidovre, Hardrup også havde tilstået over for Max Schmidt. Schou Nielsen blev idømt livsvarigt fængsel, mens Palle Hardrup blev idømt en forvaringsdom på en psykopatanstalt. Højesteret stadfæstede senere dommen.

Var der så tale om et justitsmord? Spørgsmålet står stadig åbent! Flere har hævdet, at Palle Hardrup langtfra var så uskyldig, som han gav udtryk for. Prøvede den tidligere Hipomand at tørre ansvaret af på sin kammerat for at slippe fri af den forvaringsdom, han havde i udsigt? Eller foregav Schouw Nielsen en naivitet og dumhed, han i virkeligheden ikke var i besiddelse af? Hvem var skytsåndens ofre? Begge mænd døde med deres hemmeligheder. Bjørn Schouw Nielsen på tragisk vis, idet han begik selvmord med cyankalium den 26. maj 1974. Palle Hardrup døde som en gammel mand efter i årtier at have virket som kristen taler og foredragsholder under et nyt navn. ■